

Na Diki Gegere Peter na Tabu te Gereaa

?Na Hava te Tughunia Igaa?

Peter, nina manevetena Jesus Christ, te gereaa na gegere eni. Imurina Jesus te dato ikokou, gaia na mane huhuli itadira rana taluutuni i Jerusalem. Righia na Buka Gehegedira Lei Manevetena 15:7-11. Imurina eni, Peter te kaora na lei taluutuni tana lei holohoru talighu, me ghaha balu bona i Rome. Rana vure i Rome tara matea Peter tana ono hangavulu alu na niulu (68 A. D.) Balu tinoni tara ghanaghana Peter te gereaa na gegere tana ono hangavulu vati na niulu (64 A. D.)

Peter te gereaa na gegere eni vanira na lei tinoni taluutuni tara ghahara ilokani na lei bubulo tara vunaghi pungisighi rana vure ni Rome. Ilokani na lei bubulo rakeri, na lei tinoni tara mua taluutunia Jesus, tara nira sika rana taluutuni mara vahaghitailira.

Peter te gereaa na gegere ge ke lagalagai na ghanaghanadira rana taluutuni ge kara tughuru ngasi tana bona tara vahaghitaili tana voladira. Na pukuna tara ghilalaa Christ te vahaghitaili tana volana, gaira kara taonia mughua ge kara vahaghitaili ghua na pukuna tara taluutunia. Peter te bosaa na vahaghitaili te kalera ke, ge ra tabotabo ge kara tughuru ngasi tana taluutuni. Ma ge ra tughuru ngasi tana bongi sosoko, God

ke vahera na lei totobo uto te bahura nia nina vure tana bona Jesus Christ ke oli mai.

Ilokana na gegere eni Peter te bosa vanira ghua ge kara taonia haia na nilabu te maemane ge ke manana vanira nina vure Jesus Christ.

Na lei Ghanaghana Mava ilokana na Gegere eni

Nina bosa holopangoti Peter (1:1-2)

Na hava na pukuna rana taluutuni ge ra pitudilaa na vola kasila (1:3-12)

Rana taluutuni kara kabu tabu mughua tana voladira (1:13-2:10)

Na nilabudira rana taluutuni kau taonighi mughua, sakai vamua tau vahaghitaile tana volamiu (2:11-4:19)

Na lei tarai vanira rana huhuli mana lei garimane (5:1-14)

Nina bosa holopangoti Peter

¹ Inau, Peter, nina manevetena Jesus Christ, tu gegere vanira nina tinoni vivili God tara ghahara te vaghara na tinoni haghe mai tana bubulo i Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia mi Bithynia. ² Taonia nina ghanaghana idania, God na Mama te vilighau mai tua ge kau nina vure, mana Tarunga Tabu ke va tabughau. Mana pukuna keru, tau rongovi taonia Jesus Christ me vamarabughau nia na ghabuna. Mi nau tu kokoeliulivuti vania God ke vaheghau nia nina puku ni sonihalavu maia nina mabo au va.

Na hava na pukuna rana taluutuni ge ra pitudilaa na vola kasila

³ Ighita ka holohabaa God a Tamana dida Lord Jesus Christ. Na pukuna nina veiarovi God te sule ngangata, gaia te vaheghita na vola vaolu. Mana pukuna God te tughuruvaghini olia Jesus Christ tana mate, mi taeni ta ghahaghita so mua tana pitudilaa te ngasi. ⁴ Keri ke, ka pitudila ge ka lavighi na lei totobo uto God te gonidilai vanira nina vure. Gaia te righitaonighi ikokou, kara mua sele, pa kara mua durake, ma kara ghaha kasila. ⁵ Mana pukuna tau taluutunia God ke, gaia te pilupilughau nia nina maana te sule ngangata ritini na bongi sosoko. Tana bongi keru, God ke tate soko vanighita na vola kasila ta loghoa na pukuna God te vavolaghita. ⁶ Keri ke ma kau togotogo vanira na lei totobo raini, sakai vamua kau vadangitai tana lei vahaghitaili tara kaleghau itaeni ke, tana pile bona vamua. ⁷ Na lei vahaghitaili raini te kaleghau ke, te talutatea nimiu na taluutuni te utuni pe taho. Nimiu na taluutuni te vagha na gold tara kerea tana lake ge ke sonikehai na lei totobo dika itatana.* Ma nimiu na taluutuni te mava va vulea na gold itatana God, na pukuna na gold te mua ghaha kasila. Ma ge ke tangomana so na laga a nimiu na taluutuni imurina na lei vahaghitaili tara soko tua ke, mi geva God ke holoutoghau, me ke talumavaghau, me ke vaheghau na rongoragha,

* **1:7** Rana vure tara kerea gold tana lake, mi tana bona na gold te sosovi ke (te vagha na beti), na lei meto ke lelebo, mara sanighi keru ge na gold utuni te kabu so. Vaghaa ghua, na lei vahaghitaili ke kaleghita ge ra hangaghita mara sanighi na lei totobo dika ilokana na volada keru ge dida na taluutuni ke laga so.

tana bona ni bongi Jesus Christ ke livu tana maramana udolu.

⁸ Kau dolovia ma kau taluutunia Jesus, sakai vamua tau mua righia itaeni. Mana pukuna tau taluutunia, tau togotogo mau rivurivu, ma nimiu na rivurivu te vonughia na rongoragha vulera rana tinoni tara bosatei. ⁹ Tau togotogo mau rivurivu na pukuna tau lavia na tabamiu ta nimiu na taluutuni. Na taba eni na vavolaana na tarungamiu.

¹⁰ Idania, na lei prophet tara diki bosadilaa tua ge God te vautoghau nia na vola vaolu eni. Mara kenea ilokana na Gegere tabu ge ra ghilala utoa. ¹¹ Mara liona ngangata ge kara ghilala na bona ni bongi ivei ke ghaghua na kale† na lei totobo raini, na Tarunga Tabu nina Christ itadira te bosaa, tana bona te tatea vanira tua nina vahaghitaili Christ, imurina nina rongoragha te sule ngangata. ¹² God te bosatate vanira, na lei bosadila raini tara gonia vania Christ, ke mua hangara heghedira, me ke hangaghau. Mi taeni tau rongovighi tua na bosadila vanira rahei tara ladavaghinia vanighau na Rongorongo Uto eni. Tara bosaa nia nina maana na Tarunga Tabu ge God te nia vetena mai kokou. Na pukuna na vola vaolu eni te uto ngangata, na lei angel ghua tara liona ngangata ge kara ghilala utoa vaa.

Rana taluutuni kara kabu tabu mughua

† **1:11** Na leu ni Greek te vahola tana bona eni. Ara ghanaghana ruarua ingiha, mi ivei te ghaghua ke kale pa Ara ghanaghana ruarua ingiha, mi ta hei ke kale.

¹³ Na pukuna God te nei na lei totobo uto rakeri vanighau ke, kau gonidilaa na ghanaghanamiu ge kau lutu vania, ma kau righitaonighau heghemiu tana tangohahi. Ma kau pitudila ge God ke vaheghau na lei vauto te bahughau nia tana bona ke oli mai Jesus Christ. ¹⁴ Kau taonia God na pukuna ighau rana dalena, ma kau bei ghoi gonighi na lei gehegehe dika tau lioni, tau gonighi tana bona tau mua ghilala mua God. ¹⁵ Mi taeni, kau kabu tabu mughua tua tana volamiu, na pukuna God te tabu, gaia te vilighau. ¹⁶ Gaia heghena te bosa ilokana na Gegere Tabu, “Ighau kau kabu tabu na pukuna inau tu tabu.”

¹⁷ Tana bona tau kokoeliulivuti vania God, kau holoa nia Tamamiu. Gaia te mua vilia vamua ahei tana bona ke detera rana vure taonia na hava tara gehetia. Na pukuna keru, kau talumavaa mughua God tana volamiu tana bona tau kabu iani tana maramana eni vaghaa na sinogho mai. ¹⁸ Kau talumavaa God, na pukuna kau ghilala gaia te huiolighau ge ke vavolaghau tana nilabu dika tara nia hevei horu vanighau mai rana kukuamiu. Ma God te mua huiolighau nia na gold pana silver, kara taghara. Taho. ¹⁹ Gaia te huiolighau nia na puku ni ghabuna Jesus Christ. Christ te vaghaa na dale sheep, te mua loghoa siki dika itatana, tara nia sukaghi vania God. ²⁰ Inaghona God ge gonia na maramana, gaia te vatabua Christ ge ke vavolaghau tana palumiu. Mi tana lei bongi soko raini God te nia vetena mai Christ tana maramana, ge ke hangaghau. ²¹ Na pukuna na

hava Christ te gonia, ighau tau taluutunia tua God. Mana pukuna God te tughuruvaghini olia Christ tana mate me vahea na rongoragha, keri ge nimiu na taluutuni itatana God, mau pitudilaa gaia ke vaheghau na lei totobo uto te bahughau nia.

Na bosana God te ghaha kasila

²² Tana bona tau taluutunia na utuni ta Jesus Christ ke, tau va marabui na tarungamiu. Na pukuna keri ge kau nia vuivuni tua na doloviadira na lei kulamiu tana taluutuni. Eliogu ge kau sopa puku ni veidolovighau heghemiu haia nia na lagamiu udolu. ²³ Kau veidolovighau heghemiu na pukuna God te vaheghau na vola vaolu. Na vola vaolu eni te mua va mai tana siki totobo te taghaa, me te va mai tana bosana God. Mana bosana God ke kabu kasila me loghoa na maana ge ke nea na volamiu ge ke vaolu. ²⁴ Te vagha na Gegere Tabu te bosaa,

“Na lei tinoni te vaghara na buburu,

Mana utoutoadira te vagha na utoutona na hahagana na buburu.

Na buburu kara totolo mai ma kara mate,

Mana lei hahaga kara tumu keha.

²⁵ Hauva na bosana God ke kabu kasila.”

Mana bosa raeni, na Rongorongo Uto tara tarai ghau nia tua.

2

¹ Na pukuna God te vaheghau na vola vaolu eni ke, kau sani sokoi na lei nilabu ni ghanaghana dika mana pegopego. Bei nia sori te vaghaa tau

maemane, keri ge rana vure kara holohabaghau. Bei ghaghana pa kau bosadikalaa ahei. ² Te vagha na meomeo tara vahua, te liona ngangata na susu ke, ighau kau liona ngangata na bosana God. Aeni te vagha na susu tarunga, ge kau nia totolo me ke vavolaghau. ³ Kau gonia te vagha eni na pukuna tau righia tua ivei te vagha na utona Lord tana volamiu.

Christ te vagha na vatu ngasi te loghoa na vola

⁴ Tau mai ta Lord Jesus Christ. Gaia te vagha na vatu te mava ngangata ta nina Valetabu God, hauva me loghoa so na vola. Tara nia sika na lei tinoni, hauva ma God te vilia me mava ngangata tana matana. ⁵ Mi taeni ighau ghua te vaghaghau na lei vatu tara loghoa na vola. God te kisughau ge kau nina Valetabu nia nina maana na Tarunga Tabu. Mana hava ghua iga, ighau ra nina mane gehegehe God, mau nia hevei na sukaghi tarunga te liuliona gaia, na pukuna Jesus Christ. ⁶ Te vagha te tughunia tua na Gegere Tabu,
“Inau tu talua na vatu ngasi i Jerusalem*
Mi nau tu vilia tua na vatu ngasi keri, ge ke haba vule vaa.
Ma hei keba taluutunia ke,
Me ke mua ghoi dikalio.”

⁷ Eo, God te talumavaghau tau taluutunia. Hauvaa, ma hei te mua lavipangotia gaia ke, na Gegere Tabu te bosa vania,
Na vatu ngasi tara ngelea na lei manekisu vale,

2:3 Buka Linge 34:8 * **2:6** Jerusalem Tana balu ni bona ilokana na gegere tabu, na ghanaghana ilokana Jerusalem te tughua rana vure ni God pe na holohoru. **2:6** Isaiah 28:16

Gaia te ghoi mai puku ni vatu ngasi.

⁸ Me bosa ghua na Gegere tabu,

“Aeni gaia na vatu te nera na lei tinoni ge ra sarikiba,

me nera ghua ge ra tumuhoru.”†

Tara saisarikiba ge ra tumuhoru na pukuna tara mua rongovi taonia na bosana God. Na tumuhoruardira tara gonia te taonia nina padalaghi God vanira.

⁹ Hauvaa mi ghau ke na ovu ni tinoni God te vilighau. Mi ghau ghua na ovu ni mane gehegehe ni kinakabuna God, mau nina kema tabu God, mau nina vure tabu te loghoghau. God te vilighau ge kau bosatatea vanira na lei tinoni na lei totobo uto God te nei. Gaia te va holohorughau mai tua tana pungu mai ta nina marara te utoutoa. ¹⁰ Tana lei bona te padi, tau mua nina tinoni God, mi taeni vaho ge au nina tinoni. Mi tana bona te padi tau mua lavia mua nina veiarovi God, mi taeni vaho ge God te arovighau mi ghau tau lavia nina veiarovi.

Na nilabumi rana taluutuni kau taonighi mughua, sakai vamua tau vahaghitaili tana volamiu

¹¹ Ighau rana taluutuni tu dolovighau, na pukuna na maramana eni te mua puku ni komuda ke, inau tu bosa papara vanighau ge

2:7 Buka Linge 118:22; Matthew 21:42 † **2:8** sarikiba ... tumuhoru Na ghanaghana ilokani, na pukuna rana vure tara mua taluutunia Jesus ke, tara sarikiba mara tumuhoru tana didira na taluutuni. Righia Isaiah 8:14 **2:9** Isaiah 43:20-21 (LXX); Buka Rughuhoru 19:6; Eruani Vetena 4:20; 7:6; 14:2; Titus 2:14; Isaiah 9:2 **2:10** Hosea 2:23

kau bei taonighi na lei ghanaghana dika ni huli, na pukuna tara nia pepo kolu na tarungamiu. ¹² Kau kabu maemane haia igobudira rahei tara mua taluutunia God. Keri ke, sakai vamua kara ba hurughau tau lutu hahi ke, igeva kara righia ta nimiu nilabu uto, ma kara holohabaa God tana bona ke ririu na tobadira.

Kau nira kikinima rana mane nagho

¹³ Ma Lord te liona ge kau taonira rahei tara vunaghi pungisighau tana maramana eni, haba vaa na Vunaghi Haba ni Rome, te vunaghi pungisira na lei vure udolu. ¹⁴ Mana vunaghi haba te vilira rana vunaghi nagho, keru ge kau taonira ghua. Na vunaghi haba te nira vetena ge kara torora rahei tara lutu hahi, mara holoutora tara lutu maemane. ¹⁵ God te liona ge au gonighi na lei totobo uto keru ge kau betora tara bule, tara bosadikalaghau. ¹⁶ Kau kabu te vagha tau mahebo tua. Ma nimiu na kabu mahebo keru ke, e mua vatei rerebe ge kau lutua sono na gehegehe dika. Au maheboa tua tana volamiu te vagha tau seka vania God. ¹⁷ Kau talumavara na lei tinoni soko, ma kau dolovira na lei sopa tinoni taluutuni. Kau mataghunia ma kau holohabaa God, ma kau nia kikinima ghua na Vunaghi Haba ni Rome.

Kau taonia na nilabuna Christ tana bona kau vahaghitaili

¹⁸ Ighau rana seka, kau taonia na bosana na vunaghimiu, ma kau talumavara. Na balu vunaghimiu tara uto mara nei na lei uto vanighau, mana balu tara nei na hava te dika vanighau.

Kau taonira mughua na lei vunaghimiu udolu. ¹⁹ Ma ge kau kabu rurughu ta nimiu na vahaghitaili na pukuna tau ghilala aeni na hava God te liona ke, God ke vautoghau. ²⁰ Kau mua loghoa siki holouto vania God ge ta kau kabu rurughu tana bona tara labughau na pukuna tau gehegehe hahi. Me ke vagha kau vahaghitaili tana bona tau gehegehe uto ma kau kabu rurughu ke, ma God ke vautoghau. ²¹ God te hologhau ge kau vahaghitaili te vagha keru, na pukuna Christ te vahaghitaili vanighau, me tatea na nilabu ge kau taonia. ²² Christ te mua palugha gaia, me mua pegoa ahei. ²³ Mi tana bona tara bosa dikalaa gaia, Jesus te mua bosatughu nia na bosa dika. Tana bona tara vahaghitailia, gaia te mua bosaa ge ke lavitughu. Gaia te lubatia God ge ke righitaonia, na pukuna God ke detera na lei tinoni taonia na nilabu te maemane. ²⁴ Ma gaia heghena te holatighi na lei paluda tana hulina tana ghaivavala, ge ka tatavahale tana paluda, ma ka kabu vania na nilabu te maemane. Na lei paena Jesus tara va maemaneghau tana matana God. ²⁵ Te padi tua ka, tau havukaghi vaghara na lei sheep. Mi taeni tau ririu pulohi mai ta nimiu na righitaoni sheep, te righitaonia na tarungamiu.

3

Na lei nilabu uto tana taulaghi

2:22 Isaiah 53:9 **2:23** Isaiah 53:7 **2:24** Isaiah 53:5 **2:25** Isaiah 53:6

¹ Ighau rana lei vaivine taulaghi, me vagha ghua keru, kau holopangotia na bosadira na taumiu. Sakai manaa na balu taumiu tara mua taluutunia na bosana God, tana bona tara righighi na nilabumiu te uto, sokea igeva kara liona na taluutuniana God. Sakai vamua ke vagha kau mua bosa vanira nia Christ, ² na taumiu tara reirei mai ta nimiu na kabu maemane maia nimiu na talumava ta God. ³ Ighau rana lei vaivine taulaghi, bei ghanaghana va na kabu marabu ni huli te vagha na viru ulu kehakeha, mana vaguvagu te dato na mateni, pana tivi te utoutoa. ⁴ Ighau kara ghilalaghau nia na lei uto te butuni mai ilokamiu. Kau kabu talumuri ma kau loghoa na tarunga te mabo, gaighi raini te ruani na totobo toro loghoa na utoutona haia, ma God te ghanaghanai toro mava ngangata. ⁵ Ma eni te vagha tara nei na lei vaivine tabu idania, tara taluutunia God, tara nea iga na utoutoadira heghedira. Ara taonia na bosadira na taudira. ⁶ Te vagha Sarah te taonia tauna Abraham me holoa nia na vunaghina. Ighau rana puku ni dalena Sarah, ma kau bei mataghunia gea, tana bona kau gonia na hava te maemane.

⁷ Ighau rana mane taulaghi, te vagha ghua eni, kau kabu kolura na taumiu nia na ghanaghana mava haia, na pukuna agaira tara mua laga te vaghaghau. Kau talumavara na pukuna kau lavi koukolua na vola kasila God te vahera nina vure. Ma ge kau gonia te vagha eni ke, e taho siki totobo ke tughuru pungisia nimiu na

3:1 Ephesus 5:22; Colosse 3:18
Vuivuni 18:12

3:3 1 Timothy 2:9

3:6

kokoeliulivuti.

Kabu sakaisonikolu tana vola eni

⁸ Aeni nigua tarai sosoko tana na lei ghanaghana rakeri. Eliogu ge kau sakai sonikolu vamua tana lio mana ghanaghana, me ke vonughighau nia na veiarovi sopa itamiu. Kau dolovighau sopa heghemiu te vagha ighau rana tamavavineni mana tamahoghoni, ma kau hangaghau sopa heghemiu nia na liodolo mana lio talumuri. ⁹ Bei peluolia nia na tangohahi na tangohahi. Bei bosa dikalaa siki sakai ke bosadikalaghau. Hauva ka, ma kau nongia God ge ke vautora. Aeni te vagha na hava God te hologhau ge kau nea, ge ke vautoghau nia na hava te baubahughau nia. ¹⁰ Te vagha na Gegere Tabu te bosa,

“Ge kau liona na vola te togotogogha me ke uto tana lei bongi ni volamiu ke,

Bei kokoea na hava te dika, ma kau righitaonia na ghidumiu tana sorisori.

¹¹ Ririu keha sania na dika ma kau nea te uto, Kau lutu laga ge kau kabu mabo kolura rana lei tinoni,

¹² Na pukuna na matana Lord God te righitaonira rahei tara lutu maemane, Mana kulina te rongovia va didira kokoeliulivuti, me bosatughura.

Hauva a Lord God te tughuru pungisira rahei tara lutu dika.”

Ka tala mughua ge ka vahaghitaili taoniana na uto

¹³ ?Ma ge kau lutu laga, ma kau gehetia na hava te uto ke, ahei ke liona na dikalamiu? Taho siki sakai! ¹⁴ Sakai manaa kau vahaghitaili na goniana na hava te uto ke, ma God te voutoghau so. Keri ke ma kau bei mataghunira ma kau bei nira ghaghua. ¹⁵ Hauva ka kau talumavaa Christ ma kau lubatia ge ke vunaghi pungisia na volamiu. Ma kau gonidila talau tua ge kau bosatughu vanira rahei tara huatighau na hava na pukuna ge au taluutunia mau pitudilaa Christ. ¹⁶ Kau nia bosatughu na kikinima mana liouto vanira, ma kau taonia haia na nilabu te maemane. Kau gonia te vagha keru ke, mi geva rahei kara bosadikalaghau na pukuna ighau te loghoghau a Christ ke, kara nia maa. ¹⁷ Keri ke, e uto va ge kau nia vahaghitaili na lutu te uto, keba vagha nina padalaghi God ke, vulea va kau nia vahaghitaili na lutu te dika.

¹⁸ Ma Christ ghua te vahaghitaili tana bona te mate tughui na lei paluda ta sakai na bona vamua. E mua palugha gaia, me mate tughughita rana tangohahi, ge ke holaghita me tatava-haleghita va ta God. Tana bona te ghaha tana maramana eni ke, rana vure tara matea, mana Tarunga Tabu te tughuruvaghini olia.

¹⁹ Ma nia nina maana na Tarunga Tabu, Christ te tona me va taraira rana tarunga tana Betidalo. ²⁰ Idania, agaira tara mua taonia God, tana bona te pitururughuvaghi a God vanira rana vure ge kara tughulio, mi tana bona te kisua nina na vaka Noah. Ma gaira e alu vamua na tinoni

tara tona tana vaka mara mua lulumi na pukuna na vaka te lelebo tana lualua. ²¹ Ma eni na totoghalena na vulitabu te vavolaghau itaeni. Aeni na puku ni vulitabu te mua ghudurikehaa na meto tana hulimiu. Taho. Aeni a dida na nongi ta God ge ke talukehai na paluda me vamarabughita tana volada. Mana vulitabu eni ke vavolaghita na pukuna Jesus Christ te tughuru oli tana mate. ²² Mi taeni gaia te dato i kokou, me sopou tana madolona God. Jesus te vunaghi pungisira rana lei angel mana lei tidalo mana lei lamea tara loghoa na haba mana maana.

4

Na nilabu te manana vanira rana taluutuni

¹ Keri ke, Christ te vahaghitaili tana huli, ma kau ghanaghana ghua te vagma gaia. Na pukuna gaia te tala ge ke vahaghitaili ke, ighau ghua kau tala mughua ge kau vahaghitaili tana volamiu, na pukuna ahei te vahaghitaili tana hulina, gaia te mua liona na palu ge ke vunaghi pungisia na volana ge ke taonia na nilabu ni tangohahi. ² Mi tana bona tau vola so tana maramana ke, kau bei taonighi nimiu na lei ghanaghana dika ni huli, hauva kau taonia na hava God te liona ge kau gonia. ³ Subo na bona te padi, tau gonighi na lei nilabu dika na vure voo tara gonighi. Tau kabalaghi, mau gharu, mau inu bulebule, mau vaukolu ge kau gonighi na lei totobo dika, mau vaukolu ge kau inu bulebule, mau holohabara na lei titinoni. ⁴ Mi taeni rana kulamiu te padi tara hare, na pukuna tau mua ghoi nira udukolu

tana lei totobo dika tara gonighi, keri ke, mara bosa dikalaghau. ⁵ Hauva, ikise kara bosatatei mughua vania Jesus Christ na lei totobo tara gonighi. Ma gaia te gonidila tua ge ke detera na lei tinoni soko, rana vure tara mate, maia ghua tara vola so. ⁶ Aeni na pukuna, ge ra nia tarai na Rongorongo Uto vanira rahei tara mate itaeni.* Mara nia tarai na Rongorongo uto vanira, ge na hulidira te mate na pukuna tara tangohahi tua ke, mana tarungadira ke vola te vagha nina Tarunga God.

⁷ E dutu mai tua na sosokona na maramana. Keri ke ma kau righitaonighau heghemiu tana palu, ma kau gonidila haia ma kau kokoeliulivuti. ⁸ Na puku ni ghanaghana ke, kau veidolovighau heghemiu nia na tobamiu udolu. Na pukuna ke vagha kau dolovira na lei tinoni ke, kau talukehai na lei paludira tana bona tara gonia na dika vanighau. ⁹ Kau holopangotighau heghemiu tana valemiau ma kau bei hughuhughu. ¹⁰ God te nia hevei nina sonihalavu vania sopa sakai ta nina sonihalavu te subo ni vatana ge kau hangara rana keha. Keri ge kau lutu uto nia na sonihalavu te vaheghau. ¹¹ Arahei God te vaheghau na sonihalavu ni kokoe ke, kau kokoe mughua te vagha God heghena te kokoe. Ma rahei God te vaheghau na sonihalavu ge kau

* **4:6** Rahei tara mate tua Sogea na ghanaghana ilokana rana taluutuni tara mate tua, ge kara tughuru tana matana Jesus Christ tana bongi sosoko. Righia 1 Thessalonica 4:13. Pa sogea na ghanaghana ilokana tana bona Jesus te mate tua tana ghaivavala, gaia te tona va taraira na Rongorongo uto vanira rana mate. Righia 1 Peter 3:19 **4:8** Manahana Solomon 10:12

hangara rana keha ke, kau nea nia na puku ni lagamiu te vaheghau tua God. Kau goni utoi na lei gehegehe a God te vaheghau, keru ge na lei tinoni kara holohabaa God na pukuna ighau tau kabu sakai sonikolua Jesus Christ. Na lei rongoragha mana lada mana maana udolu anina gaia, ke va me va. Amen.

Ighita ka togotogo tana bona ta vahaghitaili, na pukuna ta taluutuni

¹² Ighau rana taluutuni tu dolovighau, bei nia hare gea na lei vahaghitaili sule tara kaleghau, na pukuna na vahaghitaili te mua vagha na tobo te haeharegha vanighau. Na lei vahaghitaili raini tara kaleghau ge kara tabotaboa nimiu na taluutuni. ¹³ Hauva kau togotogo nimiu, na pukuna kau vahaghitaili so te vagha Christ te vahaghitaili. Kau nei te vagha keru, ge ke nimiu na togotogo ke haba vaa tana bona Christ ke oli mai ma kau righia nina rongoragha. ¹⁴ Ma ge rana vure kara bosadikalaghau na pukuna tau taluutunia Christ ke, kau togotogo na pukuna na hava tara gonua te talutatea na Tarunga Tabu nina God te loghoa na rongoragha, te kabu itamiu. ¹⁵ Hauva ka, e mua uto ge kau vahaghitaili na pukuna kau labumatea na tinoni, pa kau gito, pa kau gehegehe hahi, pa kau lavibuleadira ta didira na gehegehe na balu tinoni. ¹⁶ Ma ge kau vahaghitaili na pukuna kau taonia Christ ke, kau bei nia maa! Kau holohabaa God vamua, na pukuna rana vure tara hologhau nia na lei tinoni tara taonia Christ. ¹⁷ Na pukuna na bona God ke detera na lei tinoni soko te sara mai tua, me ke

vuivuni tadira nina lei vure heghena God. Ma ge ke vuivuni deteadira rana taluutuni ke, God ke detera haba va rahei tara mua taluutunia nina Rongorongo Uto. ¹⁸ Te vagha na Gegere Tabu te bosaa,

“?Ma ge na lei vahola ke kalera na lei tinoni tara maemane inaghona God ke vavolara ke, Na hava ke kalera rahei tara mua taluutuni maia tara tangohahi?”

¹⁹ Vaho ge ke vagha kau vahaghitaile taonia na liona God, tona haliu na gehegehe uto ma kau lubatia na volamiu va tana limana God na pukuna God te gonighau, me ke nei haia na hava te bahughita nia.

5

Na lei tarai vanira rana huhuli mana lei garimane

¹ Ighau rana mane huhuli tana lei holohoru, aeni na pile kokoe vanighau. Inau ghua sakai na mane huhuli mu righia ghua tana matagu nina vahaghitaile a Christ. Mi nau tu ghilala, tana bona Christ ke oli mai, inau ghua ku tuvalia nina rongoragha mana maana. Inau tu kurutighau, ² ge kau righitaoni utora nina oву ni tinoni a God, arahei gaia te talura tana limamiu. Kau righitaonira te vagha na vatogha sheep. E mua na pukuna tara pilimuimurimiu nia. Taho! Kau hangara nia togotogo te vagha God te liona ge kau gonia. Bei hulira rana vure ni holohoru na pukuna tau liona rongo. Kau hangara te vagha na pukuna tau liona. ³ Bei hughutira rahei kau

hulira, hauva kau tatea na nilabumi te uto vanira ge kara taonia. ⁴ Mi tana bona Christ, na vunaghi ni vatogha sheep ke oli mai, gaia ke vaheghau na taba te taho na sosokona. Aeni na tunuva ta nina rongoragha mana talumava.

⁵ Ighau rana garimane, kau holopangotighi didira na malei haba rana mane huhuli. Mi ghau udolu kau taluutuni ke, kau talumuri ma kau sopa hahanga i levu mi levu, na pukuna na Gegere Tabu te bosaa,

“God te tughuru pungisira rahei tara talunagho, Hauva me vautora rahei tara talumuri.”

⁶ Keri ke, kau talumurighau heghemiu isarana nina maana God te sule ngangata, ma God ke talumavaghau tana bona te vilia tua. ⁷ Kau vahea God nimiu na ghana ruarua, na pukuna gaia te pabeghau tana hava ke kaleghau. ⁸ Kau righitaonighau tana tangohahi ma kau gonidila haia, na pukuna Satan, ghamiu na puku ni levunimate, te kenea haia na tinoni taluutuni ge ke dikalaa nina taluutuni. Satan te vagha na lion te nguru me kenea ahei ke ghania.

⁹ Kau tughuru pungisia Satan, ma kau tughuru ngasi ta nimiu na taluutuni, na pukuna kau ghilalai na vata ni vahaghitaili te kaleghau, me kalera ghua rana lei kulamiu tana taluutuni tana maramana udolu. ¹⁰ Mi taeni tau vahaghitaili pile bona, mi murina God, te dolovighau haia, ke hangaghau. Gaia ke talugonighau me ke va bereghau, me ke patupatughau, me ke vaheghau na maana ge kau tughuru ngasi haia. God, te

vonughia na sonihalavu, te holohagheghau va ta nina rongoragha te kasila, na pukuna ighau tau sakai sonikolu ta Jesus Christ. ¹¹ God ke vunaghi pungisighi na lei totobo udolu ke va me va. Amen.

Anina bosa sosoko a Peter

¹² Inau tu gerei tua na lei gegere kukulu raini, kolua nina hahanga a Silas. Gaia na kulada tana taluutuni mu ghilala gaia te varava ngasi. Na ghanaghanagu ge u gegere ke, tu liona ge ku patupatughau ta nimiu na taluutuni, mu ku bosa kalea vanighau na lei totobo tu gerea tana gegere eni te tatea nina sonihalavu a God te kabu itamiu. Sakai vamua siki totobo ke kaleghau, kau tughuru ngasi ta nina sonihalavu God.

¹³ Rana taluutuni iani Babylon*, tara nia vetena vanighau gatu didira na holouto. A Mark, gaia te vagha na dalegu, te nia vetena nina holouto ghua.

¹⁴ Holoutoghau heghemiu nia na nonginongi tabu.†

Na mabo ke kabu itamiu, rahei ighau tau sakai sonikolua Christ.

5:12 Gehegedira 15:22, 40 * **5:13** Babylon Balu mane manaha tara ghanaghana tana bona Peter te gerea Babylon na ghanaghana ilokana na komu sule Rome. **5:13** Gehegedira 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Colosse 4:10; Philemon 1:24 † **5:14** nonginongi tabu Na nilabu rana vure tara gonia idania tana bona tara holopangotira sopa heghedira. Tara nonginongighi sopa ngoradira kuladira. Itaeni, te subo na bona, na nilabu ni tabe lima te tughua na nilabu ni nonginongi tabu. Hauvaa mana balu bona tara taonia so na nilabu ni nonginongi tabu.

**Na Rongorongo Uto nina Jesus Christ
Portions of the Holy Bible in the Gela language of
the Solomon Islands
Baebol long langguis Gela**

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gela

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-09-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 5 Nov 2022

a5185a0f-a634-55e6-ae04-ae0b33a176ee